

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

YENİ NORMALLEŞME SÜRECİNDE ÖĞRETMENLİK
UYGULAMASI DERSİNE YÖNELİK İHTİYAÇ
ANALİZİ: SWOT ANALİZİ ÖRNEĞİ

NEEDS ANALYSIS FOR PRACTICUM COURSE
WHILE GETTING BACK TO NORMAL: SWOT
ANALYSIS SAMPLE

Feride GÖK ÇOLAK*
Gülümser EFEOĞLU**

Makale Türü/ Article Information/ Информация о Статье: Araştırma Makalesi/ Research Article/ Научная Статья

Atıf / Citation / Цитата

Gök Çolak, F. ve Efeoğlu, G. (2021). Yeni Normalleşme Sürecinde Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik İhtiyaç Analizi: Swot Analizi Örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, 7 (27), 176-197.

Gök Çolak, F. and Efeoğlu, G. (2021). Needs Analysis for Practicum Course While Getting Back to Normal: Swot Analysis Sample. *The Journal of Kesit Academy*, 7 (27), 176-197.

 10.29228/kesit.51140

Geliş / Submitted / Отправлено: 29.04.2021
Kabul / Accepted / Принимать: 16.06.2021
Yayın / Published / Опубликованный: 25.06.2021

Bu makale İntihal.net tarafından taranmıştır. This article was checked by İntihal.net. Эта статья была проверена Интихал.нет Bu makale Creative Commons lisansı altındadır. This article is under the Creative Commons license. Это произведение доступно по лицензии Creative Commons.

*Arş. Gör., Yıldız Teknik Üniversitesi, feridegok79@gmail.com

**Arş. Gör. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi, gulumserefeoglu@gmail.com

KESİT AKADEMİ DERGİSİ

ISSN: 2149-9225

The Journal of Kesit Academy

YENİ NORMALLEŞME SÜRECİNDE ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI
DERSİNE YÖNELİK İHTİYAÇ ANALİZİ: SWOT ANALİZİ ÖRNEĞİ*

NEEDS ANALYSIS FOR PRACTICUM COURSE WHILE GETTING BACK TO
NORMAL: SWOT ANALYSIS SAMPLE

Arş. Gör. Feride GÖK ÇOLAK

Arş. Gör. Dr. Gülümser EFEOĞLU

Öz: Tüm dünyayı etkisi altına alan salgın önemli ölçüde tüm eğitim süreçlerini etkilemiştir. Özellikle yükseköğretim kademesinde öğretmen yetiştiren eğitim fakülteleri öğretmen adaylarının uygulama derslerini uzaktan yürütmek zorunda kalmıştır. Bu çalışmayla yeni normalleşme sürecinde uzaktan eğitim yöntemiyle sürdürülen öğretmenlik uygulaması derslerine yönelik öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda ihtiyaç tespiti yapılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda nitel desenlerden biri olan olgu bilim kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Kişisel Bilgi Formu ve araştırmacılar tarafından hazırlanmış Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uzaktan Eğitim Kapsamında Değerlendirilmesine Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Ek olarak, görüşme formunda ortaya çıkan konuların detaylı anlaşılması için uzaktan odak grup görüşmesi yapılmıştır. Araştırmanın katılımcıları İstanbul'da yer alan bir devlet üniversitesinde öğretmenlik uygulaması dersine devam eden 10 okul öncesi öğretmenliği ve 10 İngilizce öğretmenliği olmak üzere toplam 20 öğretmen adaydır. Elde edilen bulgulara yönelik ihtiyaç analizi yapıldığında her iki bölümün öğretmenlik uygulaması dersinin teorik ve uygulama kısımlarında benzerlikler ve farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Özellikle, teorik dersler için tüm öğretmen adayları uzaktan eğitimin kendileri için benzer kolaylıklar sunduklarını ifade etmiştir. Fakat uygulama dersleri uzaktan şekilde yürütülmesi her iki grup tarafından zorluk olarak kabul edilirken yaşanan güçlükler her iki bölüm için kendi alanları özelinde farklılıklar göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: COVID-19, İngiliz dili eğitimi, okul öncesi eğitimi, öğretmenlik uygulaması, uzaktan eğitim.

* "COPE-Dergi Editörleri İçin Davranış Kuralları ve En İyi Uygulama İlkeleri" beyanları: Bu çalışma için herhangi bir çıkar çatışması bildirilmemiştir. Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurulu'nun 09.01.2021 tarih ve E.2101090013 sayılı etik kurul onayı çerçevesinde hazırlanmıştır. Sorumlu Yazar: Feride GÖK ÇOLAK

Statements of "COPE-Code of Conduct and Best Practices Guidelines for Journal Editors": No conflicts of interest were reported for this article. This study was prepared with the approval of the Yıldız Technical University Academic Ethics Committee. Corresponding Author: Feride GÖK ÇOLAK

Abstract: The pandemic penetrating the whole world from many respects has affected all educational settings to a great extent. In particular, faculty of educations which train pre-service teachers at the higher education level has to revert to online education in a short period of time. The aim of this study is to do need analysis in line with the pre-service teachers' views on the online practicum course. For the purposes of the study one of the qualitative designs, phenomenology approach was employed. Data collection tools were a Personal Data Form and Semi-structured Interview Form which was designed by the researchers to evaluate the online practicum course. Additionally, to gain deeper insights as to themes emerged in forms; an online focus group interview was also administered. Participants were 10 pre-service teachers from early childhood education department and 10 pre-service teachers from ELT department at a state university in Istanbul. The results of the needs analysis indicated that there are some similarities and differences between two groups. In particular, pre-service teachers from both groups reported that online teaching for the theoretical part of practicum course was advantageous. Yet, online applications in practicum course was claimed to pose difficulties for both parties. Still, challenges for two groups were diverged for these sessions due to field specific applications.

Key Words: COVID-19, ELT, early childhood education, practicum course, online education.

GİRİŞ

2019 yılının aralık ayında Çin'in Vuhan kentinde başlayan COVID-19 salgını kısa zamanda tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Salgınla mücadele kapsamında birçok ülke çeşitli önlemler almış ve hayatın çeşitli alanlarında kısıtlamalar uygulamak durumunda kalmıştır. Hiç şüphesiz ki bu salgından en çok etkilenen alanların başında eğitim gelmektedir. Global Education Cluster (2020)'nin raporuna göre COVID-19 küresel salgını ile birlikte daha önceden eşine rastlanmamış şekilde eğitimin sekteye uğradığı ve tüm dünyadaki öğrencilerin %90'ından daha fazlasını etkilediği ve okuldan mahrum ya da uzak kalmasına neden olmuştur. Birçok öğrenci ve öğretmenin günün uzun saatlerini aynı sınıfta temas halinde geçirdiği, anasınıfından üniversiteye birçok eğitim kurumu eğitim modellerini bu salgınla mücadele kapsamında yeniden yapılandırmış ve eğitim süreçlerini çoğunlukla uzaktan yürütmek durumunda kalmıştır.

Bu durum tüm eğitim öğretim kademelerinde olduğu gibi yükseköğretim kademesi için de önemli bir sorun teşkil etmiştir. 26 Mart 2020 tarihinde Yükseköğretim Kurulu basın toplantısıyla üniversitelerin eğitim öğretim sürecini sadece uzaktan eğitim, açık öğretim ve dijital öğretim imkanları ile sürdürme kararı alınmıştır (YÖK, 2020a). Bu kararın devamı niteliğinde de 2020-2021 eğitim öğretim yılında Eğitim Fakülteleri de diğer tüm fakültelerde olduğu gibi tüm programlarını uzaktan eğitim olacak şekilde güncellemiş ve öğretmen adaylarının hem mesleki hem akademik gelişimlerini destekleyecek uygulamaları ivedilikle hayata geçirmiştir. Ayrıca Eğitim Fakültesi bünyesinde bulunan tüm anabilim dallarına ait eğitim planlarında yer alan tüm derslerin uzaktan eğitimle yapılması kararı alınmıştır. Nitekim bu derslerden biri de öğretmenlik uygulaması dersidir.

Öğretmenlik uygulaması dersi, Eğitim Fakülteleri bünyesinde bulunan her bir anabilim dalı için zorunlu bir ders olup dördüncü sınıf (son sınıf) eğitim planı içinde biri güz biri bahar olmak üzere toplam iki dönemlik hem teorisi hem de uygulaması olan bir ders olarak belirlenmiştir. Bu dersin amacı, kapsamı, dayanakları hakkında detaylı bilgiler Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi ismiyle Milli Eğitim Bakanlığı Tebliğler Dergisi'nde 31666252-399-E.11700767 sayılı yazısında açıkça belirtilmiştir (MEB, 2018). Buna göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında stajları son derece büyük önem arz etmektedir. Bu dersin de diğer dersler gibi uzaktan eğitim yoluyla yapılması sürece ait bileşenlerin de dahil edildiği karmaşık bir sürece yol açmıştır.

Özellikle, eğitim fakültelerinde öğrenim gören son sınıf öğrencilerinin deneyimleri birkaç yönden diğer gruplardan ayrılmaktadır. Öncelikle, bu gruptaki öğretmen adayları normal şartlarda okul ortamında yaptıkları gözlem ve ders planlama, yürütme gibi etkinlikleri uzaktan yürütmek durumunda kalmıştır. Bu gruptan önce mezun olup halihazırda öğretmenlik yapan kişilerin uzaktan eğitim deneyimi yoktur ya da kısıtlıdır. Bu gruptan sonra mezun olacak olan öğretmen adaylarının ise uzaktan eğitim akademik hayatlarının en az iki yılını kapsamaktadır. Kısaca, 2020-21 yılı eğitim fakülteleri öğrencileri akademik olarak uzaktan eğitime kısıtlı şekilde maruz kalmış ve gerçek sınıf ortamında öğretmenlik yapmak üzere yetiştirilmiş fakat bu deneyimlerini hızlıca uzaktan eğitimi yürütebilecek şekilde güncellemek durumunda kalmış bir gruptur. Bu kapsamda öğretmen adaylarının sınıflarla buluşma deneyimi sağlayan öğretmenlik uygulaması dersi uzaktan yürütülmüştür. Kısaca akademik olarak gerçek sınıf ortamında uygulama yapacak şekilde eğitim alan öğrenciler uygulamalarını uzaktan yaparak gerçek sınıf ortamında ders yapma deneyimi olmadan öğretmen olacaklardır. Bundan dolayı, bu gruplardaki öğretmen adaylarının bu dönemdeki deneyimleri öğretmen yetiştirme alanına ışık tutacak niteliktedir.

Buna ek olarak, eğitim fakültesi bünyesinde tüm öğretmen adayları benzer süreçler yaşamamışlardır. Özellikle Okul Öncesi Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin yükseköğretimde uzaktan eğitim kararı alınmasına karşın staj yaptıkları anaokullarının salgının seyrine göre çeşitli zamanlarda yüz yüze yapılmasıyla öğretmenlik uygulaması dersinin uygulamasında çeşitlilik ortaya çıkmıştır. Uygulama öğretmenlerinin staj öğrencilerini çeşitli uzaktan eğitim araçlarıyla sınıfa davet etmeye çalıştığı uygulamalar, senkron ya da asenkron yapılan çalışmalar yapılırsa da sürecin belirsizliği öğretmen adaylarını bir hayli yormuştur. Buna karşın İngilizce Öğretmenliği bölümü öğretmen adayları tüm zamanlarda öğretmenlik uygulaması dersini çevrimiçi şekilde yürütülmesine tanıklık etmişler ve deneyimlerini yalnızca çevrimiçi ortamda katıldıkları dersler ile zenginleştirmişlerdir.

Diğer meslek dallarından farklı olarak, öğretmenlik mesleğine başlayan öğretmenler tüm eğitim hayatları boyunca farklı öğretmenlere ve öğretme-öğrenme ortamlarına maruz kaldıklarından dolayı öğretmenlik mesleğine ilişkin yerleşmiş algı ve deneyimlerle mesleğe başlarlar. Lortie (1975) bunu gözlem çıraklığı "*apprenticeship of observation*" olarak adlandırır ve bu deneyimlerinin öğretmen adaylarının sınıf içi öğretmenlik deneyimlerini etkilediğini bu yüzden diğer tüm meslek edindirme alanlarından farklı şekilde ele alınması gerektiğini savunur (Borg, 2004).

Bununla ilişkili olarak, öğretmen adaylarının eğitiminde hem akademik hem de mesleki gelişimleri destekleyici ders ve uygulamalar ön planda tutulur. Akademik olarak sağlanan teorik, pratik bilgi ve uygulamaların kapsamı Yüksek Öğretim Kurumu ve üniversiteler işbirliği ile sağlanır. Bu kapsamda, öğretmen adayları sınıf içi etkinliklerde sunum ve ders anlatma (mikro-öğretim) gibi yöntemlerle kısa ders içi etkinlik uygulamaları yaparlar. Bu etkinliklerin genel amacı gerçek sınıf ortamına geçmeden önce hem diğer öğretmen adayı arkadaşlarından hem de alanında uzman akademisyenlerden geri dönüt alarak geliştirilmesi gereken yönleri konusunda öğretmen adaylarına ışık tutmaktır. Ne var ki bu yöntemlerin hepsi üniversite ortamında, önceden akademisyenler tarafından planlama aşamasında birçok kez geri dönüt verilmiş kontrollü ve sınırlı deneyimlerdir. Bu etkinlikler, gerçek sınıf ortamının öğrenci, materyal, zamanlama gibi birçok temel ögesi bakımından eksiktir.

Bundan dolayı, öğretmen adayları eğitim fakültelerindeki akademik eğitimlerinin bir bölümünü MEB ile sağlanan koordinasyon neticesinde MEB'e bağlı çeşitli okullarda yaptıkları gözlem ve ders anlatma etkinlikleri ile zenginleştirirler. Bu öğretmen adaylarına sınıf ortamının dinamiklerini anlama bakımından zenginleştirilmiş bir deneyim sunar. Bu derslerden birisi de her öğretmen adayının almak zorunda olduğu ve bölümün en yüksek kredili dersi olan Öğretmenlik Uygulaması dersleridir. Bu dersler teorik ve uygulama olmak üzere iki alt daldan oluşur. Teorik kısmında üniversitelerde akademisyenler tarafından yürütülür ve amaç öğretmen adayının gözlem ve uygulama yapacağı alanla ilgili akademik bilgileri pekiştirmiştir. Örneğin, teorik derste öğretmenin geri dönüt verme yöntemleri üzerine konuşulmuş olsa da bir sonraki hafta yapılacak olan sınıf içi uygulamada öğretmen adayının bu konuda bilgi ve donanımı arttıracığı etkinliklerin içinde olmasını beklenir. Bu bağlamda, teorik dersler bilgi düzeyinde öğretmen adaylarının ihtiyaçlarına cevap vermeyi hedefler.

Buna karşın, öğretmenlik uygulamasının altı saatlik dilimi de öğretmen adaylarının MEB'e bağlı okullarda geçireceği yaygın adıyla staj olarak da bilinen uygulama kısmından oluşur. Öğretmen adayları kendilerine mentörlük edecek, kendi branşlarında uzmanlaşmış ve öğretmen adayına rehberlik edebilmek için gerekli eğitimi tamamlayarak sertifika almış öğretmenler ile iş birliği içinde bu uygulama derslerini takip ederler (MEB, 2020). Uygulama dersi değerlendirmesi MEB'in belirlediği temel dört alanda "Uygulama Öğrencisi Yeterlilik Göstergeleri" kapsamında eksiği var (E), kabul edilebilir (K) ve iyi yetişmiş (İ) şeklinde değerlendirilir.

Bu temel dört alandan birincisi "Konu Alanı ve Alan Eğitimine İlişkin Yeterlilikler" olarak belirlenmiştir (MEB, 2020). Bu başlık, konu alan ve alan eğitimi bilgilerini kapsamaktadır. İkinci büyük başlık ise "Öğretme Öğrenme Sürecine İlişkin Yeterlilikler"dir. Bu bağlamda; planlama, öğretim süreci, sınıf yönetimi ve iletişim değerlendirilmesi gereken konulardır. Üçüncü büyük başlık ise "Öğrencilerin Öğrenmelerini İzleme, Değerlendirme ve Kayıt Tutma" olarak listelenmiştir. Bu kapsamda, konuya uygun değerlendirme yöntemini seçebilmekten, etkili geri bildirim vermeye, öğrencileri derste düzenli aralıklarla gözlemleyebilmekten velileri bilgilendirmeye kadar olan tüm konular değerlendirilir. Son olarak da "Diğer Mesleki Yeterlilikler" başlığı altında hak ve sorumluluklarını bilmesi, eleştiri ve önerileri değerlendirebilmesi ve bunlardan yararlanabilmesi, kişisel ve mesleki yaşamında okul personeline, meslektaşlarına ve öğrencilerine iyi örnek olması gibi davranışlar ele alınır.

İngilizce Öğretmenliği anabilim dalı özelinde ise öğretmen adaylarının dönem içinde en az dört adet ders içi etkinliği tek başına yürütebilmesi ve son olarak da bir ders saatini başından sonuna yürütmesi beklenir. İlk dört etkinlik İngilizce derslerinin giriş ve sunum, alıştırma ve üretim (*warm-up* ve *3Ps: Presentation, Practice, Production*) aşamalarından birer örnek olarak tasarlanır. Uygulama öğretmenin öneri ve değerlendirmeleri de dikkate alınarak etkinlik planlanır. Etkinliğin sınıf içinde uygulanmasından sonra öğretmen adayı hem uygulama öğretmenin-den hem de kendisinden sorumlu akademisyenden sözlü geri dönüt alır. Ek olarak, değerlendirmeler MEB Uygulama Öğrencisi Değerlendirme sistemi üzerinden kayıt altına alınarak öğretmen adayının atanmasında gerekli mülakatta yol gösterici olarak kullanılır. İngilizce Öğretmenliği öğretmenlik uygulaması dersi çok çeşitli bağlamlarda farklı açılardan detaylıca incelenmiştir. Ceylan, Ustuk ve Comoğlu (2017) bu alanda yapılmış 13 çalışmayı inceledikleri yayınlarında programda verimin artırılması için değişikliğin kaçınılmaz olduğunu ortaya koymuşlardır. Benzer şekilde Celen ve Akcan (2017) da programının içeriğinin özellikle “çeşitlilik” ve “teknolojik” yönden geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Okul Öncesi Eğitimi anabilim dalında özelinde ise öğretmenlik uygulaması dersinin özellikle uygulama kısmı uzun soluklu bir usta-çırak ilişkisi olarak nitelendirilebilir. Öğretmen adayı, staj yaptığı kurumda (anaokulu/anasınıfı) kurum kültürü elde edinmeye çalışırken aynı zamanda idari işlerin nasıl işlediğini, öğretmenin rol ve sorumluluklarını, çocuk-veli-öğretmen etkileşimini, sınıf yönetimini, çocuğa nasıl rol model olması gerektiğine yönelik pek çok deneyimi staj sayesinde öğrenmektedir. Bununla birlikte öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında öğretmen adayından aylık plan, günlük eğitim akışı ve etkinlik planlarının hazırlaması dersin bir yükümlülüğüdür. Hazırlanan etkinliklerin en az dördünün staj okulunda uygulamasının yapılması ve sorumlu öğretim elemanı tarafından da değerlendirilmesi beklenmektedir. Hazırlanan etkinlikler tek bir alana yönelik olabileceği gibi bütünleştirilmiş etkinlik de olabilir. Buna dair kararlar uygulama öğretmeni ve sorumlu öğretim elemanı tarafından birlikte karar verilerek öğretmen adayına belirtilir. Ayrıca aylık eğitim planları göz önünde bulundurularak o ay ulaşılmak istenen kazanım, göstergeler ve kavramlar doğrultusunda etkinlik planlarının hazırlanmasına öğretmen adayları teşvik edilir. Ek olarak sınıfında yer alan iki çocuğun gelişiminin takiplenmesi için de görevler verilir. Gelişim Gözlem Formları yoluyla öğretmen adayı bir dönem ya da bir sene boyunca belirlediği çocuğu gözlemleyerek formu doldurur. Tüm bu süreç yüz yüze gerçekleşmektedir.

Covid-19 salgının ortaya çıkmasıyla birlikte bu derslerin de yürütülüş şeklinde değişikliğe gidilmiştir. Yüksek Öğretim Kurumu (2020b, 18 Mart) salgının ülkemizde de görülmesiyle birlikte uygulama derslerine ilişkin “*Uygulamaya dayalı programlarda bulunan teorik derslerde dijital imkânlar ve uzaktan öğretim yöntemleri kullanılacak, uygulama dersleri ise yine üniversitelerimizce belirlenen takvimin uzatılması da dahil en uygun zamanda verilecektir.*” duyuru yapmıştır. Benzer şekilde YÖK tarafından yapılan açıklamada “*Lisans eğitimleri kapsamında uygulamalı olarak eğitim gören veya staj yapan öğrencilere (örneğin, öğretmen adaylarına) kolaylık sağlanarak, bu uygulamalı eğitimlerinin “ders, ödev ve dosya hazırlığı” ile telafi edilebileceği ifade edilmiştir (YÖK, 2020a; 2020c).* Alınan bu ilk kararlardan sonra salgının sonbahar aylarında artan seyriyle birlikte 2020-21 akademik yılında eğitimin hem üniversiteler hem de MEB’e bağlı okullarda çevrimiçi ve uzaktan yürütülmesine karar verilmiştir. Bu bağlamda, öğretmen adayları için öğretmenlik

uygulaması dersinin teorik kısmını uzaktan yapılmasına uygulama kısmının da çoğu bölüm için EBA ve Zoom üzerinden yapılan dersleri gözlem ve uygulama yapma şeklinde yürütülmesine karar verilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler EBA üzerinden dersleri izleyebilirler iken aynı zamanda kendi sınıf öğretmenleriyle Zoom uygulaması üzerinden eş zamanlı derslere katılma bilmektedirler. Bu da eğitim fakültelerinin son döneminde olan öğrenciler için çeşitli fırsatlar ve tehditler barındırmaktadır.

Araştırmanın Önemi ve Amacı

Uzaktan eğitime ilişkin çalışmaların son yıllarda giderek arttığını söylemek mümkündür. Bilişim tabanlı eğitimin (internet-web) yaygınlaşmasıyla birlikte senkron ya da asenkron eğitimlerle öğrenciler ve eğitimcilerin uzaktan eğitim adeta ihtiyaca hitap etmektedir. Özellikle salgın dönemiyle birlikte eğitim ihtiyaçlarının değişmesi ve dönüşmesiyle birlikte eğitimlerin bazen tamamı bazen bir bölümü uzaktan eğitim yoluyla sürdürülmüştür. Böylelikle araştırmaların odakları uzaktan eğitime çevrilmiştir şeklinde yorumlanabilir. Nitekim salgın döneminde uzaktan eğitimle ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde ise çok sayıda güncel yayına ulaşmak mümkündür (Ak, Gökdaş, Öksüz, ve Torun, 2021; Akmeşe ve Kayhan, 2021; Balaman ve Tirya-ki, 2021; Daşcı-Sönmez ve Cemaloğlu, 2021; Gökbulut, 2021; Keskin ve Özer-Kaya, 2020).

Ulusal alanyazın incelemesi yapıldığında öğretmenlik uygulamasına yönelik pek çok çalışmanın yer aldığı gözlenmiştir. Bu çalışmalar incelendiğinde Eğitim Fakültesi bünyesinde yer alan birçok anabilim dalına ait yayın olduğu tespit edilmiştir (Aslan ve Sağlam, 2018; Baştürk, 2009; Eraslan, 2009; Görgeç, Çokçalışan ve Korkut, 2012; Güven, Kürüm ve Sağlam, 2012; Koç ve Yıldız, 2012; Paker, 2008). Yapılan araştırmaların çalışma grubu özelinde incelendiğinde farklılıklar göze çarpmaktadır. Bazı araştırmaların çalışma grupları yalnızca öğretmen adayları iken bazı çalışmalarda öğretmen ve öğretmen adayı ya da öğretmen ve öğretim üyelerinin (Batmaz ve Ergen, 2020) yer almaktadır. Nitekim çalışma grubu olarak uygulama öğretmeni, öğretmen adayı ve öğretim elemanından (Aslan ve Sağlam, 2018; Akgül, Ezmeci ve Akman, 2020) ya da okul yöneticilerinden (Uçar, 2012) oluşan az sayıda çalışmanın olduğu dikkat çekmektedir. Yapılan araştırmalar konu bazlı incelendiğinde ise genellikle öğretmenlik uygulamasına ilişkin görüşlerinin yer aldığı çalışmalar (Avcı ve İbret, 2016; Bay, Şeker ve Alisinanoğlu, 2020; Karaca ve Aral, 2011; Ramazan ve Yılmaz, 2017; Tonga ve Erden, 2021) bulunmaktadır. Öğretmenlik uygulamasına yönelik mevcut sorunları ya da zorlukları içeren çalışmaların olduğu görülmüştür (Akgül, Ezmeci ve Akman, 2020; Demir ve Çamlı, 2011; Seçer, Çeliköz ve Kayılı, 2010). Ayrıca alanyazın incelendiğinde hem İngiliz Dili Eğitimi hem de Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalları özelinde ayrı ayrı çalışmaların varlığı göze çarpmaktadır (Avcı ve İbret, 2016; Bay, Şeker ve Alisinanoğlu, 2020; Demir ve Çamlı, 2011; Karaca ve Aral, 2011; Ramazan ve Yılmaz, 2017; Seçer, Çeliköz ve Kayılı, 2010; Tonga ve Erden, 2021). Bununla birlikte ulaşılabilen ulusal alanyazında uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulamasını farklı bir anabilim dalıyla karşılaştırma yapmaya olanak sağlayan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu çalışma, Eğitim Fakültesi çatısı altında olan ve bazı kurum ve kuruluşlarda aynı yaş grubuna hizmet eden iki farklı anabilim dalını içeren bir çalışma olarak alanyazına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca her iki anabilim dalının benzerlik ve farklılıkları göz önünde bulundurularak mevcut ihtiyacı tespit etmek için kapı aralayıcı olması beklenmektedir.

Bu kapsamda, bu çalışmanın amacı eğitim fakültesinde bu süreci farklı deneyimleyen İstanbul'da bir devlet üniversitesinin İngilizce Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliğinde öğrenim gören ve en az bir yıllık üniversite seviyesinde uzaktan eğitim deneyimi olan öğrencilerin bu süreçte hem uygulama hem de teorik derslerdeki deneyimlerini ortaya çıkarmaktır. Ayrıca bu deneyimin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin görüşlerini almak ve son olarak bu deneyimlerinin kendi kariyerleri için barındırdığı fırsatları ve tehditleri belirlemektir. Bu bilgilerden yola çıkarak bu araştırmanın birincil amacı, öğretmen adayı görüşlerinden yararlanarak uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması dersine yönelik ihtiyaç analizi yapmaktır. İkincil amacı ise her iki anabilim dalının ihtiyaçlarını karşılaştırmaktır. Bu iki ana amaç doğrultusunda araştırmanın alt problemleri aşağıda sıralanmıştır:

1. Okul Öncesi ve İngiliz Dili Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğretmen adaylarının Öğretmenlik uygulaması dersinin güçlü yanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Okul Öncesi ve İngiliz Dili Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğretmen adaylarının Öğretmenlik uygulaması dersinin zayıf yanlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
3. Okul Öncesi ve İngiliz Dili Eğitimi anabilim dallarında okuyan öğretmen adaylarının Öğretmenlik uygulaması dersinin daha etkili yürütülmesine yönelik görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden biri olan olgu bilim deseni kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016)'ya göre olgubilim deseni "*farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır.*" şeklinde açıklanmıştır. Olgubilim araştırmalarında katılımcıların tecrübeleri ya da deneyimlerinin arkasındaki gerçeğin elde edilmesi amaçlanmaktadır (Merriam, 2013).

Çalışma Grubu

Çalışma grubu belirlemesi yapılırken mevcut eğitimlerindeki farklılıkları göz önünde bulunduracak ve aynı zamanda aynı yaş grubunda hizmet edebilecek öğretmen adayları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda İngilizce ve okul öncesi eğitimi alanlarının karşılaştırılması planlanmıştır. Araştırmanın amacı ve karşılaştırma gerekçelerine bağlı olarak araştırmanın çalışma grubunu Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması dersini uzaktan eğitimle yoluyla alan Eğitim Fakültesi'nin Okul Öncesi Eğitimi ve İngiliz Dili Eğitimi bölümlerinin son sınıftaki 10 okul öncesi ve 10 İngilizce öğretmenliği lisans öğrencisi olmak üzere toplam 20 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Aşağıdaki tabloda (Tablo 1) katılımcılara ait demografik bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Katılımcılara Ait Bilgiler		Okul Öncesi Eğitimi		İngiliz Dili Eğitimi	
		f	%	f	%
Katılımcının Yaşı	20 yaş altı	-	-	-	-
	21-23 yaş	6	60	8	80
	24 yaş üstü	4	40	2	20
	TOPLAM			10	100
Katılımcının Cinsiyeti	Kadın	9	90	10	100
	Erkek	1	10	0	0
	Toplam	10	100	10	100
Teknolojik Cihazları Kullanma Düzeyi	Kötü	0	0	-	-
	Orta	4	40	-	-
	İyi	6	60	10	100
	TOPLAM	10	100	10	100
Uzaktan Eğitim Sürecinde Kullandığı Teknolojik Araçlar	Yalnızca Bilgisayar	-	-	3	30
	Yalnızca Telefon	-	-	6	60
	Tablet ya da telefon	-	-	1	10
	Bilgisayar ya da telefon	10	100	0	0
	TOPLAM	10	100	10	100

Tablo 1'e göre okul öncesi eğitiminde öğretmenlik uygulaması dersi alan öğrencilerin cinsiyet dağılımı incelendiğinde dokuz öğrencinin kadın bir öğrencinin ise erkek olduğu görülmektedir. Buna karşın İngiliz Dili Eğitimi öğretmenlik uygulaması dersini alan öğrencilerin tamamı kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcılar yaş dağılımına göre incelendiğinde ise okul öncesi eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin 21-23 yaş aralığında olduğu dördünün ise 24 yaşın üzerinde olduğu görülmektedir. İngiliz Dili Eğitimi anabilim dalında öğrenim gören sekiz öğrencinin 21-23 yaş arası ve iki öğrencinin de 24 yaş üzerinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 1 dikkatle incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde öğrencilerin hangi cihazları kullandığı ve kullandığı cihazlar hakkında kendilerini ne kadar yetkin hissettiklerine dair iki soru bulunmaktadır. Tabloya göre okul öncesi eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin altısı tekno-

lojik cihazları kullanma düzeylerini iyi olarak betimlerken dördü orta düzey olarak betimlemiştir. Bununla birlikte İngiliz Dili eğitimi anabilim dalı öğrencileri kullanma düzeylerini iyi olarak ifade etmiştir. Uzaktan eğitim sürecinde kullanılan teknolojik araçlar kategorisinde ise Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin hem telefon hem de bilgisayarı kullandıkları görülmekteyken İngiliz Dili Eğitimi Anabilim Dalı öğrencilerinin yedisi telefon kullanırken yalnızca üçü bilgisayarı tercih ettiği belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak katılımcıların yaş, cinsiyet, bölüm gibi demografik bilgilerini içeren Kişisel Bilgi Formu ve Araştırmacılar Tarafından Hazırlanmış Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uzaktan Eğitim Kapsamında Değerlendirilmesine Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılmıştır. Görüşme formu araştırmacılar tarafından Google Form aracılığıyla gönderildikten sonra hem okul öncesi eğitimi hem de İngiliz dili eğitimi alan öğrencilerine ayrı ayrı odak grup görüşme toplantıları yapılmıştır. Görüşmede uzaktan eğitim yoluyla yapılan Öğretmenlik Uygulaması dersinin teorik ve uygulama derslerinin kuvvetli ve zayıf yönleri, fırsatları ve olası riskleri sorulmuştur.

Veri Toplama Süreci

Çalışmaya başlamadan önce Yıldız Teknik Üniversitesi Akademik Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır (Etik onay tarih ve evrak no: 09.01.2021- E.2101090013). Daha sonra her bir katılımcıdan çalışmaya gönüllü katıldıklarına dair onay alınarak araştırmaya dahil edilmiştir. Her bir katılımcıya araştırmanın amacı ve nasıl yapılacağına dair ayrıntılı bilgi verilmiştir. Pandemi nedeniyle yüz yüze görüşme sakınca doğurabileceği için araştırmacılarla uzaktan eğitim yoluyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler gerçekleştirilmeden önce katılımcıların genel bilgi formlarını google form aracılığıyla doldurmaları istenmiştir. Görüşme başladığında ise araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış açık uçlu sorular görüşme formundaki sırayla katılımcılara sorulmuştur. Her bir katılımcıyla yaklaşık 45 dakika boyunca odak grup görüşmesi yapılmıştır.

Verilerin Analizi

Araştırmada öğretmen adaylarıyla yapılan görüşme kayıtları her iki araştırmacı tarafından metne dönüştürülmüştür. Ardından araştırmacılar elde edilen metinleri kontrol ederek uzlaşmaya varamadıkları noktaları tespit etmişler ve metnin son haline karar vermişlerdir. Daha sonra elde edilen metinler SWOT analizinin basamakları dahilinde içerik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Verilerin güvenilirliğini desteklemek amacıyla bazı veriler sayısallaştırılmıştır.

BULGULAR

Bu araştırmada bulgular kategorize edilirken şu aşamalara dikkat edilmiştir. Öncelikle öğretmenlik uygulaması dersinin teorik ve uygulama kısımları ayrıştırılmıştır. Ardından her bir kısma ait SWOT analizi uygulaması yapılarak derse ait güçlü ve zayıf yönler belirlenmiş bununla birlikte fırsatlar ve tehditler sunulmuştur. Bu durum her iki anabilim dalında okuyan öğretmen adaylarının görüşleri için tekrarlanmıştır. Böylece öğretmenlik uygulaması dersinin teorik ve uygulama kısımlarının her iki anabilim dalı öğrencileri tarafından (okul öncesi ve İngiliz dili eğitimi) yönelik SWOT analizi, Okul Öncesi Eğitimi SWOT analizi ve İngiliz Dili

Eğitime yönelik SWOT analizi olmak üzere iki ana başlık altında bulgular incelenmiştir.

1. Okul Öncesi Eğitimi'nde okuyan öğretmen adaylarının "Öğretmenlik Uygulaması Dersine ait Görüşlerine" Yönelik Bulgular

Öğretmenlik Uygulaması derslerine yönelik bulgular teorik ve uygulama olmak üzere iki başlık şeklinde sunulmuştur.

Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı programında yer alan Öğretmenlik Uygulaması dersinin teorik kısmının güçlü yönü olarak elde edilen ilk bulgu, uzaktan eğitim sürecine destek olmak amacıyla hazırlanan eğitsel video çekimleri olarak belirlenmiştir. Öğretmen adayları kendi hazırladıkları eğitsel videolar ile çocuklarla buluşmadan önce bir hazırlık planı olduğunu belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının bazıları (O2, O3, O5, O7) hazırlanan videoların yansıtıcı düşünme becerilerini destekleyici bir rol kazandırdığını açıklamışlardır. Özellikle videolarda jest ve mimikleri kullanmaya dikkat etmek, kendi bedenini tanımakla ilgili farkındalıklarının arttığına ilişkin yorumlarda bulunmuşlardır. Aşağıda hazırlanan eğitsel videolarla ve kendilerine sağladığı imkanlara ilişkin öğretmen adayı görüşleri yer almaktadır:

Arkadaşlarımızın etkinlikleri sunuş biçimlerini görebiliyoruz. (O1) Çektiğimiz videolarda etkinlikler sırasında bedenimizi nasıl kullandığımızı yaptığımız hareketleri görüp hatalı yanlarımızı fark edebiliyoruz. (O3). Video çekimleri sayesinde kamera karşısında konuşmayı öğreniyorum. Yüz yüze eğitim olmasa da yaptığımız planları uygulamaya çalışmak kendimi değerlendirme açısından bi nebze de olsa işe yarıyor gibi. (O7)

Uzaktan eğitim kapsamında öğrenciler tarafından hazırlanan her bir etkinliğin (videoların ve içeriklerinin) ekranda görünmesi ve uzman tarafından değerlendirilmesi de öğrenciler açısından güçlü bir yan olarak ifade edilmiştir (O2, O3, O5.O8). Hatta bu durumu aynı anda tüm sınıf arkadaşlarının öğretmenlik becerisine şahit olmak şeklinde belirtmişlerdir.

Ortak ekran paylaşımı sayesinde grup arkadaşlarımızın planlarını inceleyip değerlendirme şansına sahip oluyoruz. Hocamızın eleştiri ve katkılarıyla açıklarımızı kapatıyoruz ve arkadaşlarımızın planlarından kendimizi de eleştirme şansına sahip oluyoruz. Odaklanmamız daha kolay oluyor. (O2)

Birçok arkadaşımın etkinliklerini ortak ekranda görebiliyoruz. (O3)

Ortak bir paylaşım alanında tüm çalışmaların herkes tarafından eş zamanlı görülmesi.(O8)

Herkesin hazırlık sürecini detaylı inceleme olanağı sunuyor. Bir başkası için yapılan yorum kendi eksikimizi de görmemizi sağlıyor. (O5)

İlk haftalardaki deneyimlerim ve öğretmenlerimin geri dönütleri sayesinde her geçen hafta daha iyiye gittiğimi düşünüyorum. İlk hafta tanışma haftasıyla ilgili etkinliğim ortada kalmıştı. Yani ne uzaktan eğitime yönelik ne de yüz yüze eğitime uygun bir etkinlikti. Ancak sonraki zamanlarda öğretmenlerimin püf noktalara dikkat çekmesi, hatalarımı fark etmemi sağlaması ile etkinliklerim daha çok çocuklara uygun ve uygulanabilir etkinlikler olmaya başladı. (O4)

Yukarıdaki görüşler incelendiğinde, uzaktan eğitim sürecinde öğretmenlik uygulaması

dersinin teorik kısmında öğretmen adaylarının akran değerlendirmesi yapmasına olanak sağlayan aynı zamanda yansıtıcı düşünme becerilerini destekleyen bir ortam sağlandığı şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca öğretmen adaylarının hazırladıkları etkinliklere eleştirel gözle bakma fırsatı sağladığı da söylenebilir. Ek olarak sosyal öğrenmelerine fırsat sağladıkları yönünde bulgular mevcuttur. Yalnızca bir öğrenci ise uzaktan eğitimin güçlü bir yönü olmadığını (O10) ifade etmiştir.

Uzaktan eğitim yoluyla Öğretmenlik uygulaması dersinin teorik kısmının zayıf yönleri teknik sorunlar ve kişisel olmak üzere iki ana başlık halinde sunulabilir. Lisans öğrencilerinin bazılarının (O3 ve O10) yaşadıkları yer ya da sosyoekonomik durumları ile ilgili teknolojik yetersizliklerinin olduğu (bağlantı sorunu ya da internet erişiminin olmaması) ve bu durumun dersler açısından zorluk olarak belirlenebileceğini ifade etmişlerdir.

Bağlantı sorunlarından ötürü yaşanan kopukluklar. (O3)

Bazen internetim çekmiyor ders saatinde ya da internet kotam azalıyor. Bu durum da beni olumsuz etkiliyor. (O10)

Kişisel başlığın altında ise, etkileşim eksikliği, ders süresi, motivasyon olmak üzere üç kategoride ele alınmıştır. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlik uygulaması dersinde yüz yüze eğitimin olmaması bazı öğretmen adayları (O6, O10) için etkileşimin sınırlanması olarak algılanmaktadır. Nitekim bazı öğretmen adayların kendi etkinliklerine verilen sürenin yetersizliğinden yakınmaktayken bir öğrenci ise dersin uzaktan eğitim sürecinde tahminden daha uzun sürdüğüne (O7) ilişkin zayıf yön belirtmiştir. Bir öğrenci ise uzaktan eğitimin motivasyonunu düşürdüğünü bu nedenle dersi aktif şekilde yürütmekte zorlandığını ifade etmiştir (O3). Dört öğretmen adayı da herhangi bir zorluk görmediğini belirtmiştir (O1, O2, O4, O5). Aşağıda örnek cümlelere yer verilmiştir.

Alışlagelmişin dışında bir durum olduğu için yaşadığımız zorluğun motivasyonumuzu etkilemesi (O3)

İletişim yüz yüze eğitim gibi etkili olamaması (O10)

Yüz yüze olsa daha çok etkileşim sağlanırdı. Herkese eşit zaman ayırlamıyor. (O6)

Uzaktan eğitim yoluyla öğretmenlik uygulaması dersinin teorik kısmı kapsamında olanaklar başlığında değerlendirildiğinde öğrencilerin motivasyonunu desteklediği, kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağladığı, kapsamlı bir değerlendirme fırsatı sunduğu, eleştirel bir bakış açısı kazandığı yönünde bulgular elde edilmiştir. Özellikle öğrencilerin ilk video çekimleriyle yaşadıkları hayal kırıklarından itibaren son video çekimlerine kadar olan süreçte özgüvenlerinin artmasına ilişkin bulgular mevcuttur.

Aşağıda örnek cümlelere yer verilmiştir.

Hocamızın bizleri kapsamlı olarak değerlendirmesi hatalarımızı her hafta kapatmamıza bir sonraki haftaya daha verimli planlarla giriş yapmamızı sağlıyor. Ekran karşısında konuşmak öz güvenimizi artırıyor. Mesleki açıdan teori dersleri oldukça verimli. Sosyal ilişkiler açısından grubumuzla birbirimizi değerlendirmemiz, yardımcı olmamız ve bu sayede birbirimizi daha iyi tanımamıza yardımcı oluyor. (O1)

Kendimizi bir grupta ifade etme, eleştirme, eleştiri alma, farklı bakış açıları kazanma gibi

getirilerinden dolayı her türlü gelişime fayda sağlıyor. (O8)

Uzaktan eğitimle öğretmenlik uygulamasının teorik kısmının çözüm önerileri oluşturulması istenildiğinde ise uzaktan eğitime devam edilmesinin mevcut durumun olağan sonucu olarak gören öğrencilerin yanı sıra alternatif öneriler sunulmuştur. İmkan dahilinde buldukları il dahilinde staj yapma imkanına erişme istekleri bulunmaktadır. Bununla birlikte uzaktan eğitimde ders süresinin çok uzun olmamasını istedikleri detaylandırmanın azaltılması çözüm önerilerinden bazılarıdır.

Şu an uygulanan yöntem yaşadığımız süreç içerisinde imkanlar dahilinde uygulayabileceğimiz en uygun yöntem. (O1 ve O8)

Mevcut durumda sürdürülebilecek en verimli yöntemin bu olduğunu düşünüyorum. (O2.O3, O5, O7)

Çevremizde varsa en az 1 çocukla etkinlik yapabilmek tasarladığımız etkinliklerin daha uygulanabilir olmasına yardımcı olacaktır. (O10)

Bulduğumuz il içinde keşke staj yapma imkanımız olsaydı... (O5 ve O10)

Öğretmenlik uygulamasının uygulama kısmının güçlü yönleri ise teoriğin uygulamaya dönüşmesini görmüş olmak, aynı anda birden çok değerlendirici tarafından değerlendirilmek, grup arkadaşlarının öğretmenlik becerilerine şahit olmak ve uzaktan eğitim ile yapılan yöntem ve teknikleri tartışmak olarak ifade edilmiştir. Aşağıda katılımcıların belirttiği örnek cümleler yer almaktadır.

Uygulama yapan tüm öğrencilerin birbirlerinin çalışmalarını görme imkanı bulması, aynı anda üç öğretmen tarafından denetlenmesi bakımından güçlü. Aynı zamanda yüz yüze eğitimdeki yola harcanan zamanın olmaması da bir avantaj (O2).

Tek güçlü yönü herkesin etkinliğini nasıl uygulayabileceğine şahit olmak...(O7)

Yüz yüze eğitim olmasa da yaptığımız planları uygulamaya çalışmak kendimi değerlendirme açısından bir nebze de olsa işe yarıyor gibi. Tüm arkadaşlarımızın uygulamalarını görebilmek kendimiz açısından da katkı sağlıyor. (O6)

Bence güçlü bir yönü yok (O10).

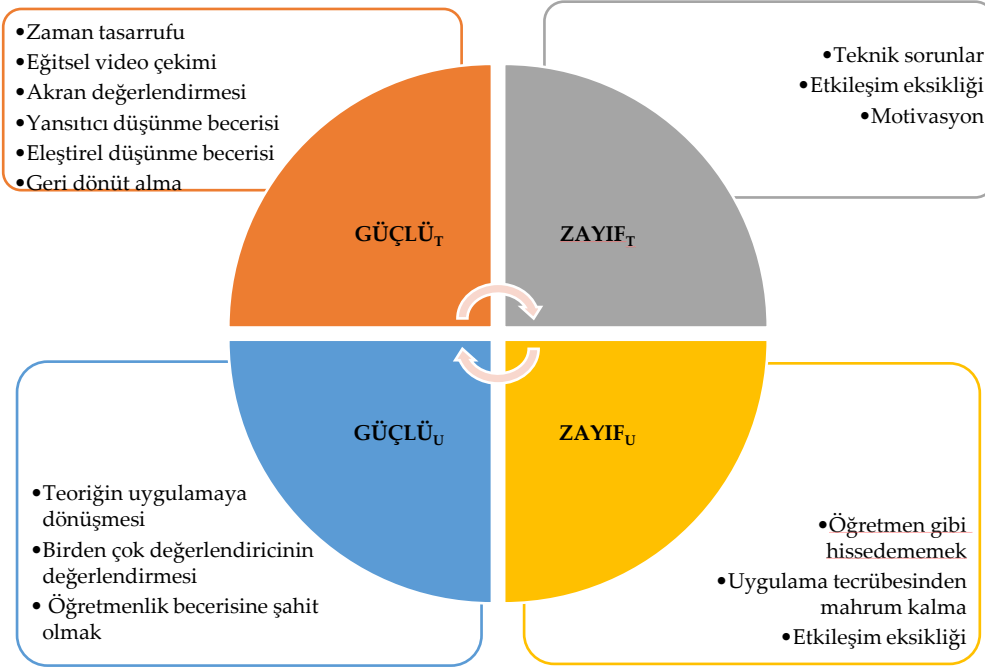
Çektiğimiz videolar da etkinlikler sırasında bedenimizi nasıl kullandığımızı yaptığımız hareketleri görüp hatalı yanlarımızı fark edebiliyoruz Arkadaşlarımızın etkilileri sunuş biçimlerini görebiliyoruz (O5)

Öğretmenlik uygulamasının zayıf yönleri ise öğretmen gibi hissedememek, uygulama tecrübesinden mahrum kalmak, sanal ve gerçek arasındaki süreçte çocuklara nasıl davranılması gerektiği hakkında bocalama, yüz yüze yapılandırılmış etkinliklerin video uyarlanması zorluk olarak ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra çocukların etkin katılımından mahrum kalmak, uzaktan eğitimle yüz yüze eğitimin örtüşmemesi, çocuklarla etkileşim içinde olamama ve çocukların gerçek tepkilerinden mahrum kalma şeklinde belirtilmiştir. Özellikle okul öncesi eğitimin uzaktan yapılması lisans öğrencilerinin deneyim açısından mağdur ettiği yönünde görüşmelerden elde edilen bulgular arasındadır.

Öğretmenlik uygulaması dersinin uygulama kısmına ait çözüm önerileri yakındaki bir okula staja gitmek, öğretmen adayının sürece daha hâkim ve daha esnek yüz yüze staj yapmak

imkânlar dâhilinde en uygun seçenek ve daha esnek olmasıdır.

Tüm bu bulgular Şekil 1.'de gösterilmiştir.

T: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Teorik Kısmı

U: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Kısmı

Şekil 1. Okul öncesi eğitimi öğretmenlik uygulaması derslerinin güçlü yönleri

2. İngilizce Dili Eğitimi'nde okuyan öğretmen adaylarının "Öğretmenlik Uygulaması Dersine ait Görüşlerine" Yönelik Bulgular

Daha önce bahsedildiği gibi, Öğretmenlik Uygulaması dersi teorik ve uygulama olmak üzere iki başlık altında değerlendirilmiştir. Buna göre dersin teorik kısmının güçlü yönleri olarak katılımcılar ders uzaktan yürütüldüğü için derse ayıracak daha fazla zamanlarının olduğunu, İngilizce konuşurken ve ders esnasında söz alırken arkadaşlarını görmedikleri için kendilerini daha rahat ifade edebildiklerini dolayısıyla daha sık söz aldıklarını, derslerin yürütüldüğü platformdaki sohbet (chat) bölümünden sorularını dersin akışını bölmeden sorabildiklerini, gözlem yapılacak konuyla ilgili teorik derslerde farkındalık uyandırıldığını ve ders esnasında verilen örneklerin gerçek hayattan örnekler olmasını belirtmişlerdir. Diğer yandan, derslerdeki kaynaklar arası geçişin bazen hızlı olmasından dolayı materyal takibinin zor olması, internet bağlantısı ve teknik donanım ile ilgili sorunlar, grup çalışmalarının azalmasından dolayı daha çok bireysel çalışmaların yapılması ve grup içi iletişimin zayıflaması son olarak ders sürelerinin kısa olması gibi durumları ise dersin zayıf yönleri olarak sıralamışlardır. Olanaklar olarak ise, yapılan ödevlerle kuram ile uygulama arasında bağ kurmaya imkan olması ve ders içi tartışmalarda çoğu kişi farklı okullardaki deneyimlerinden bahsettiği için gözlemlenmeyen okullardan da haberdar olma olanağına değinmişlerdir. Sürece yönelik çözüm önerileri de tartışmalar için daha çok zaman ayrılması, daha fazla ufak gruplar içinde tartışmalar olması ve derslerde daha az sayıda öğrencinin olmasının gerektiği şeklinde bahsedilmiştir.

Trafikte geçen zamanı ders çalışmak için kullanabilmek ve yüz yüze olmadığımız için İngilizce konuşurken daha az çekinmek en güçlü yanları. (ING1)

Kişisel ve mesleki açıdan fazla yararlı olduğu kanaatindeyim. Önce izlemiş olmak mesleki açıdan kattığı yararın içinde sayılıyorken, gözlem sonrasında öğretmen koltuğunda olmak bence kişisel gelişimi destekliyor. Çünkü kontrol bizde, öğretmemiz bekleniyor. (ING2)

Teorik ders sayesinde gözlem yaparken nelere dikkat etmem gerektiğini daha iyi anlıyorum, ona göre gözlem yapıyorum. (ING10)

Aldığımız bu ders için özellikle tartışma kısımlarını göz önüne alırsak bizi olumsuz etkileyen bir nokta olduğunu düşünmüyorum. Dersin süresinin çok kısa olması ve online ortamda yaşanabilen aksaklıklar nedeniyle de zaman kaybedebildiğimizi düşününce ders anında aslında çok önemli ve faydalı şeyleri sıkıştırmak zorunda olmak üzücü. Dersin saatinin dersi alan kişiler ve tabii ki öğretmen ile ortak konuşulup uzatılabilmesini isterdim, ders saatine baktığımda aklıma hep bu düşünce geliyor. (ING9)

Uygulama dersi ile ilgili yapılan değerlendirmeler bazı yönlerden bir önceki değerlendirmeyle benzerlikler taşısa da çoğunlukla farklılık göstermektedir. Örneğin, öğretmen adayları kendilerini uzaktan derslerde konuşma açısından daha rahat hissettiklerini belirtmişlerdir. Aynı durum gözlem yapılan uzaktan eğitimdeki canlı dersler için de bahsedilmiştir. Özellikle öğretmen adayları gözlemledikleri derslerde öğrencilerin daha az eleştirildikleri ve yüz yüze iletişim kurmadıkları için İngilizce konuşmaya daha istekli olduğunu ve bunu gözlemeleme fırsat bulmalarını uygulama dersinin güçlü bir yanı olarak nitelemişlerdir. Bunun yanı sıra, öğretmenlerin uzaktan eğitimle İngilizce öğretirken yaşadıkları güçlüklerle buldukları çözümleri gözlemelemek ve bazı gruplarda öğrencilerin İngilizce seviyelerinin iyi olmasından dolayı dersin hızlı ve akıcı bir şekilde ilerlemesini uzaktan yürütülen uygulama dersinin güçlü yanları olarak belirtmişlerdir.

Yaptığım mikro öğretimi arkadaşlarımla izlemesi de söz konusu olmuştu ve hem hocamın hem de arkadaşlarımla görüşlerini almak katkı sağlamıştı. (ING3)

Ben ortaokullara giriyorum ve öğrenciler kendi aralarında chate odaklanmasınlar diye zoomun chat kısmını kapatmıştı. Öğrenciler sadece sözlü katılım yapabiliyorlar ve bence bu bir dil dersi için çok iyi bir durum. (ING10)

Zayıf yönler içinse, bazı öğretmenlerin çevrimiçi araçlar ile ilgili yeterli bilgisinin ve kullanım deneyiminin olmaması, süre sınırlılığında dolayı warm-up, closure gibi dersin bazı bölümlerinin atlanması, öğrencileri kontrol etmenin zorluğu olarak bahsedilmiştir. Bu konudaki en dikkat çekici yorumlardan birisi de sürekli uzaktan dersleri gözlemledikleri için kendi öğretmenlik deneyimleri adına gerçek sınıf ortamını gözlemelemeden öğretmen olacak olmaları gerçeğidir. Bu konu üzerine daha fazla düşünülmesi ve uzmanlarca daha çok çalışılması gereken bir konu olarak not düşülmüştür. Uzaktan uygulama dersinin getirdiği olanaklar olarak ise bir anda ihtiyaç ile doğru orantılı olarak çok fazla çevrimiçi ve uzaktan kullanılacak aracın ortaya çıkması ve öğretmen adaylarının çevrimiçi içerik oluşturmayı öğrenmeleri sıralanmıştır. Sürece yönelik çözüm önerileri ise hem öğretmenin hem de öğrencilerin mutlaka kamera açmaları, daha küçük gruplarda derslerin yürütülmesi, daha fazla teknolojik araçların kullanılmasıdır.

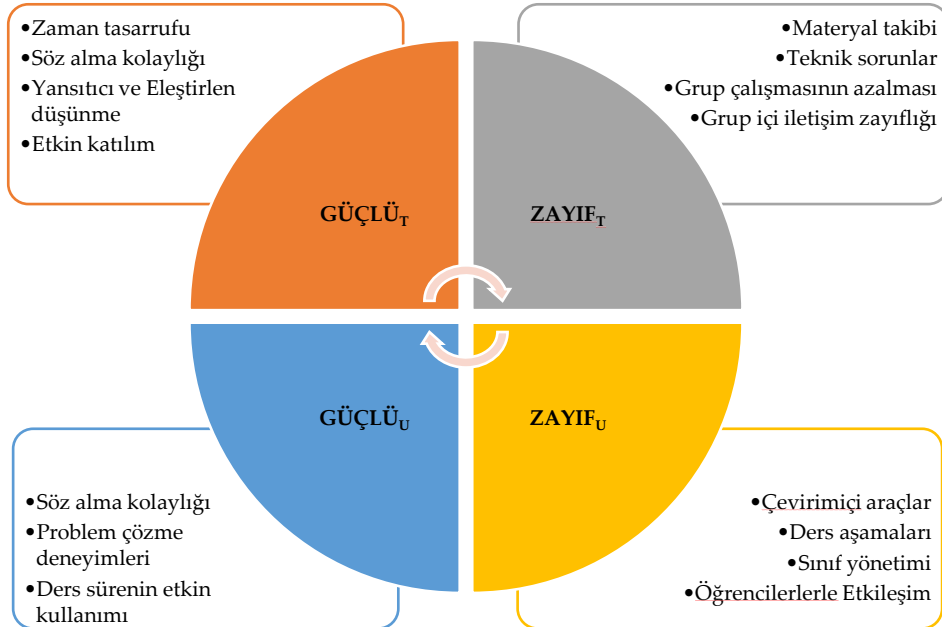
Ders öğretmenlerinin bazıları kullanabilecekleri birçok online araçla ilgili yeterli bilgiye

sahip değil. Dersler bu araçlarla çok daha etkili bir şekilde yürütülebilir. (ING2)

Kendi gözlemlerime dayanarak konuşursam, dersler sürekli tekrar halinde ve gözlemleyebileceğimiz şeyler çok kısıtlı haftada 4 saat olan bu gözlemlerin en azından bir saatini daha teorik kısma ayırabilseydik çok daha faydalı olurdu fikrindeyim. (ING9)

Süre kısıtlı olduğu için hoca dersi hızlı işliyor ve bu yüzden bazı öğrenciler dersi takip etmekte zorlanıyor. Sayfa numarası ve etkinlikleri sıklıkla karıştırıyorlar. Hoca sayfayı ekrana yansıtmadığı için bu zorluk devam ediyor. (ING10)

Tüm bu sonuçlar Şekil 2.'de özetlenmiştir. Tüm cevaplar değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinin teorik ve uygulama kısımlarından farklı yönlerde faydalandıkları ve bu ders bölümlerine yaklaşımlarının farklılaştığı ortaya çıkmıştır. İngilizce Öğretmenliği özelinde her iki bölümün de uzaktan yapılmasının avantajı öğrencilerin İngilizce konuşmada daha istekli olması olarak belirtilirken zayıf yönler teorik dersler için sürenin kısalığı, teknik aksaklıklar olarak uygulama dersleri içinse ders öğretmenlerinin dersin tüm aşamalarını uygulama fırsatının olmayışı, güncel çevrimiçi uygulamalar konusunda bazılarının tecrübesiz olması ve öğretmen adaylarının uzaktan olmayan İngilizce dersi gözleme fırsatlarının olmayışı olarak belirtilmiştir. Öğretmen adaylarının cevapları öğretmenlik uygulaması teorik derslerinin uzaktan olmasının kendileri için bazı sorunlar oluştursa da temelde uygulama derslerinin uzaktan yapılmasının daha büyük olumsuzluklar barındırdığı konusunu sıkça dile getirmiştir. Buna rağmen çevrimiçi içerik geliştirmeyi öğrenmek ve ders esnasında yaşanan olumsuzluklar için pratik çözümler bulmak gibi alanlarda da uygulama dersinin kendilerine katkı sağladığını ifade etmişlerdir.

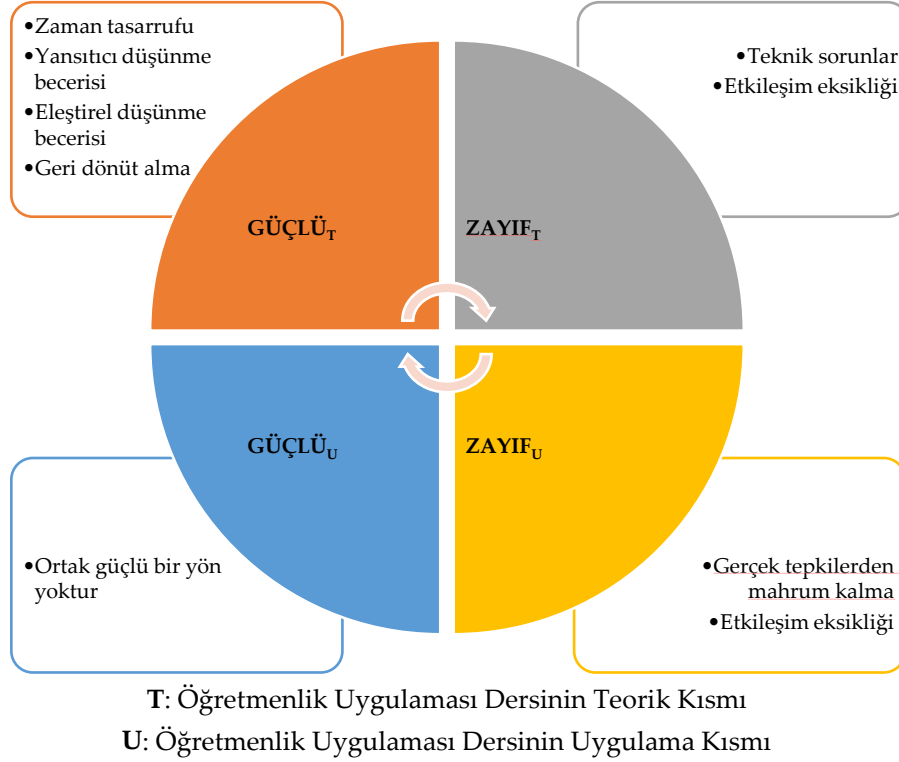
T: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Teorik Kısmı

U: Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Uygulama Kısmı

Şekil 2. İngilizce dili eğitimi öğretmenlik uygulaması derslerinin güçlü ve zayıf yönleri

Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada, uzaktan eğitim sürecinde okul öncesi ve İngiliz dili eğitimi öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması derslerine ilişkin görüşleri karşılaştırılmış ve mevcut ihtiyaç analizi yapılması amaçlanmıştır. Elde edilen sonuçlar incelendiğinde her iki anabilim dalında uzaktan eğitim sürecinde bazı benzerliklere sahip oldukları belirlenirken bazı farklılıkların da olduğu tespit edilmiştir. Şekil 3'te her grubun da hem teorik hem de uygulama dersi için belirttikleri güçlü ve zayıf yönler işaret edilmiştir.

Şekil 3. Öğretmenlik uygulaması derslerinin SWOT analizi (güçlü-zayıf yön)

Elde edilen bulgular doğrultusunda her iki anabilim dalında okuyan öğretmen adayları tarafından öğretmenlik uygulaması dersinin teorik kısmının yüz yüze ya da uzaktan eğitim yoluyla işlenmesinin pek bir öneminin olmadığı, bazı öğrencilerin geleneksel alışkanlıklarına devam etmek istediği ortaya çıkmıştır. Fakat uzaktan eğitimin de herhangi bir soruna yol açmadığı hatta büyükşehir için yola harcanan zamandan tasarruf ettikleri ve istedikleri yerden derse katılabilecekleri yönünde olumlu görüşler elde edilmiştir. Bu durum öğretmenlik uygulaması dersinin teorik kısmının uzaktan eğitim yoluyla işlenebileceğini destekler niteliktedir. Ayrıca Qazi vd. (2020) de araştırmalarında uzaktan eğitimden öğrencilerin memnun olduğunu gösteren sonuçlar elde etmişlerdir. Bu bağlamda, özellikle İstanbul gibi büyük şehirlerde teorik eğitimin uzaktan yürütülmesi öğretmen adayları tarafından uzaktan eğitimin en güçlü yönlerinden biri olarak tanımlanmıştır.

Buna karşın her iki gruptaki öğretmen adayları da teorik derslerin öğrenenler arası etkileşimi kısıtladığını ve bunun da bu uygulamayı güçsüzleştiren bir yön olduğunu ifade etmişlerdir. Bu bulgu Lee, Ward, Chang ve Downing (2020) tarafından da öğrencilerin uzaktan eğitimden duygusal anlamda olumsuz etkilendiği şeklinde doğrulanmıştır. Buna bağlı olarak pan-

demi sürecinin öğrencilerinin motivasyonu üzerindeki olumsuz etkisinin araştırmaya katılan grup için de geçerli olduğu ifade edilebilir. Ek olarak da Wang vd. (2020) de pandemi sürecinin gençlerin duygusal anlamda daha fazla etkilendiğini iddia etmiştir.

Öğretmenlik uygulaması dersi kapsamında uygulama aşaması olan stajın özellikle okul öncesi eğitimi anabilim dalında yüz yüze olmaması öğretmen adayların staj okulundaki çocuklarla buluşmasına engel teşkil etmiş ve bu durumda onların çocuklarla olan gerçekçi etkileşimini sınırlandırmıştır. Bu durum staj yapan öğretmen adaylarının en büyük sorunu ve öğretmenlik uygulamasının uygulama niteliğinin zayıflaması olarak karşımıza çıkmıştır. Çocuklarla ekran karşısından buluşmanın gerçek buluşmalarla eş değer olmadığı, sınıf yönetimi, davranış geliştirme, sosyal ilişkiler açısından uzaktan eğitimin yetersiz olduğu noktalarında öğretmen adayları endişelerini dile getirmişlerdir. Bu durum öğretmen adaylarının mesleğe atılmadan önce hazırlanmaları önünde bir engel olarak tanımlanabilir. Nitekim mesleki yeterliliklerini de engelleyici bir durumla karşı karşıya kaldığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte hazırlanan eğitsel videoları çocukların izleyememesi ya da çocuklar izlerken öğretmen adaylarının çocukların gerçek tepkilerini görememiş olması da öğretmen adaylarının mesleki anlamında motivasyonunu düşürdüğü yönünde bulgular elde edilmiştir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde uzaktan eğitim sürecinde uygulamalı derslerin işlenmesinin zor oluşu bilinen bir gerçektir. Nitekim bu durum öğretmenlik uygulaması dersi için de geçerlidir.

Özköse, Arı ve Çakır (2013)'ün yaptığı çalışmada uzaktan eğitimde “*etkileşim eksikliği ve derslerin yalnızca teorik şekilde yapılmasına imkan olduğu uygulamalı derslerin işlenemeyişi*” şeklinde zayıf yönler bulunmuştur. Bu bulgular araştırmamızla örtüşmektedir.

Çalışmanın en dikkat çekici bulgularından biri de uygulama dersinde her grubun kendi içinde güçlü yönler bulunabilmiş iken ortak güçlü yön bulunmamasıdır. Bu durum her iki bölümde izlenen uygulama farklılıkları ile açıklanabilir. İngilizce dersleri diğer birçok içerik ve beceri tabanlı ders gibi pandemi süresince sürekli uzaktan yürütülmüştür. Fakat pandemi boyunca anaokullarının açık olduğu zamanlarda bazı üniversitelerin yüz yüze bazı üniversitelerin ise uzaktan eğitimle de olsa uygulama derslerini yapma imkanları olmuştur. Buna ek olarak, uygulama düzeyinde de bu iki alan birbirinden birçok yönden farklı olduğundan öğretmen adayları ortak güçlü yönler ifade etmemiş olabilirler.

Buna karşın, bu çalışmada teorik dersler için de en önemli zayıf noktalardan biri olarak işaret edilen etkileşim eksikliği her iki bölüm öğrencilerinin de uygulama dersinin de en belirgin zayıf yönlerinden biri olarak vurgulanmıştır. Bu bağlamda sınıf ortamının en temel öğelerinden biri olan öğretmen-öğrenci, öğrenci-öğrenci etkileşiminin pandemi sürecinde en çok eksikliği hissedilen unsur olduğu iddia edilebilir. Bu durum ayrıca öğretmen adaylarının geri dönüt verme deneyimleri açısından da sorun teşkil etmiştir.

Nitelikli öğretmen yetiştirebilmek için “Öğretmenlik Uygulaması” dersinin öğretmen adaylarına kapsamlı şekilde sunulması oldukça önemlidir (Baran, Yaşar ve Maskan, 2015). İnsanın olduğu yerde koşulların değişmemesinin imkansız olduğu göz önünde bulundurularak her tür şart ve koşulda uygulamanın da yapılacağı sistemlerin yapılması için altyapı çalışmalarının yapılması önerilmektedir. Nitekim Milli Eğitim Bakanlığı staj uygulamalarının daha nitelikli yapılabilmesi için sınıflara uzaktan bağlanabilmek için kamera sistemi ve internet desteği

sağlamakta ve sağlamaya devam etmektedir. Bizlere düşen öğrencilerle verimli etkinlikler oluşturabilecek ortamlar sağlamaktır. Çalışmadan elde edilen bir bulgudan yola çıkılarak öğretmenlik uygulamasının dersinin uygulamasının yüz yüze yapılması söz konusu olduğu durumlarda tek bir ders için il değiştirmek yerine kendi il-ilçe merkezindeki okullarda staj imkanı sunulabilir.

Çalışmanın başında belirtildiği gibi bu çalışmayla farklı bölümlerde öğrenim göre öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması kapsamında uzaktan yürütülen uygulama ve teorik derslerin güçlü ve zayıf yönlerine ilişkin görüşlerini almak ve sonrasında bu sürecin kendi öğretmenlik kariyerleri açısından barındırdığı tehdit ve fırsatları anlamak hedeflenmiştir. Bu bağlamda çalışma bu süreçte öğretmen adaylarının görüşlerini incelemiş, çalışmanın bulguları da gelecekteki öğretmenlik uygulaması dersi teorik ve uygulama dersleri için çeşitli öneriler getirmiştir. Gelecekte yapılacak daha farklı bölümlerden öğretmen adaylarının da katılacağı çalışmalar konuya daha fazla derinlik katacaktır.

KAYNAKÇA

- Ak, Ş., Gökdaş, İ., Öksüz, C., ve Torun, F. (2021). Uzaktan Eğitimde Eğiticilerin Eğitimi: Uzaktan Eğitime Yönelik Öz Yeterlik ve Yarar Algısına Etkisi. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 7 (1) , 24-44.
- Akgül, E., Ezmeci, F., ve Akman, B. (2020). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının, Öğretmenlerinin Ve Öğretim Elemanlarının “Öğretmenlik Uygulaması” Sürecinde Yaşadıkları Zorlukların İncelenmesi. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 7, 167-184. doi:10.30900/kafkasegt.701585.
- Aslan, M., ve Sağlam, M. (2018). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(1), 144-162.
- Avcı, E. K., ve İbret, B. Ü. (2016). Öğretmenlik Uygulaması-II Dersine İlişkin Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 24(5), 2519-2536.
- Balaman, F., ve Hanbay Tiryaki, S. (2021). Coronavirüs (COVID-19) Nedeniyle Mecburi Yürütülen Uzaktan Eğitim Hakkında Öğretmen Görüşleri. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 10 (1) , 52-84.
- Baran, M., Yaşar, Ş., ve Maskan, A. (2015). Fizik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (26), 230-248.
- Baştürk, S. (2009). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adaylarının Görüşlerine Göre İncelenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2),439-456.
- Batmaz, O., Ergen, Y . (2020). İlkokul Öğretmenleri ve Öğretim Üyelerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersine Yönelik Görüşleri. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 53 (2),549-576. DOI: 10.30964/auebfd.541079

- Bay, D. N., Şeker, P. T., ve Alisinanoğlu, F. (2020). Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Öğretmen Adaylarının Görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 1-20.
- Borg, M. (2004). The Apprenticeship of Observation. *ELT journal*, 58(3), 274-276.
- Celen, K. M., ve Akcan, S. (2017). Evaluation of an ELT Practicum Programme from the Perspectives of Supervisors, Student Teachers and Graduates. *Journal of Teacher Education and Educators*, 6(3), 251-274.
- Ceylan, E., Ustuk, O., ve Comoglu, İ. (2017). The ELT Practicum in Turkey: A Meta-synthesis of 2008-2017 Qualitative Research. *The Literacy Trek*, 3(2), 102-113.
- Daşcı Sönmez, E., ve Cemaloğlu, N. (2021). Okullaşma Sürecinde Uzaktan Evde Eğitime Geçiş. *İnsan ve İnsan*, 8 (27) , 63-82. DOI: 10.29224/insanveinsan.799402
- Demir, Ö., ve Çamlı, Ö. (2011). Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Uygulama Okullarında Karşılaşılan Sorunların Sınıf ve Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrenci Görüşleri Çerçevesinde İncelenmesi: Nitel Bir Çalışma. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 117-139.
- Eraslan, A. (2009). İlköğretim Matematik Öğretmen Adaylarının "Öğretmenlik Uygulaması" Üzerine Görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 207-221.
- GLOBAL EDUCATION CLUSTER. (2020). Education in Global Health Emergencies: COVID-19. Erişim Adresi: <https://www.educationcluster.net/COVID19>
- Gökbulut, B. (2021). Uzaktan Eğitim Öğrencilerinin Bakış Açısıyla Uzaktan Eğitim ve Mobil Öğrenme. *Eğitim Teknolojisi Kuram ve Uygulama*, 11(1), 160-177. DOI: 10.17943/etku.797164
- Görgeç, İ., Çokçalışkan, H., ve Korkut, Ü. (2013). Öğretmenlik Uygulaması Dersinin Öğretmen Adayları, Uygulama Öğretmenleri ve Uygulama Öğretim Üyeleri Açısından İşlevselliği. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (28), 56-73.
- Güven, M., Kürüm, D., ve Sağlam, M. (2012). Evaluation of the Distance Education Pre-Service Teachers' Opinions About Teaching Practice Course (Case of Izmir City). *Turkish Online Journal of Distance Education*, 13(1), 112- 127.
- Karaca, H. N., ve Aral, N. (2011). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulamalarında Karşılaştıkları Sorunlar. In *Proceedings of the 2nd International Conference On New Trends in Education and Their Implications, April* (pp. 27-29).
- Keskin, M., ve Özer Kaya, D. (2020). COVID-19 Sürecinde Öğrencilerin Web Tabanlı Uzaktan Eğitime Yönelik Geri Bildirimlerinin Değerlendirilmesi. *İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 5 (2) , 59-67.
- Koç, C., ve Yıldız, H. (2012). Öğretmenlik Uygulamasının Yansıtıcıları: Günlükler. *Eğitim ve Bilim*, 37(164),223-236.
- Lee, S.J., Ward, K.P., Chang, O.D. Ve Downing, K.M. (2020). Parenting Activities and the Transi-

- tion to Home-Based Education during the Covid-19 Pandemic, *Children and Youth Services Review*, 117. doi: <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105585>
- Lortie, D. 1975. *Schoolteacher: A Sociological Study*. London: University of Chicago Press.
- Merriam, S. B. (2013). *Nitel Araştırma Desen ve Uygulama İçin Bir Rehber* (Çev.: Selahattin Turan, Çev. Ed.: Selahattin Turan). Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI TEBLİĞLER DERGİSİ, (2018). Öğretmenlik Uygulaması Yönergesi. Erişim adresi: http://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_07/13141309_OYretmenlik_UygulamasY_Yonergesi_Haziran.pdf
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (MEB), (2020). Uygulama Öğrencisi Yeterlik Göstergeleri. Erişim adresi: https://oygm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_02/26141440_Uygulama_YYrencisi_Yeterlik_GYstergeleri.pdf
- Özköse, H., Arı, S., ve Çakır, Ö. (2013). Uzaktan Eğitim Süreci İçin SWOT Analizi [A SWOT Analysis of Distance Education Process]. *Middle Eastern & African Journal of Educational Research*, 5(41), 42-57.
- Qazi, J., Naseer, K., Qazi, A., Alsalman, H., Naseem, U., Yang, S., Hardaker, G. ve Gumaei, A. (2020). Evolution to Online Education Around the Globe During a SARS-CoV-2 Coronavirus (COVID-19) Pandemic: Do Developed and Underdeveloped Cope Alike? *Children and Youth Services Review*, 117. doi: <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2020.105582>
- Piştav Akmeşe, P., ve Kayhan, N. (2021). Koronavirüs (Covid-19) Salgınında Özel Eğitimde Öğretmenlik Uygulaması Dersi ve Öğretmen Deneyimleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22 (1) , 73-104.
- Paker, T. (2008). Öğretmenlik Uygulamasında Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanının Yönlendirmesiyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 132-139.
- Ramazan, O., ve Yılmaz, E. (2017). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulamalarına Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(1).
- Seçer, Z., Çeliköz, N., ve Kayılı, A.G.G. (2010). Okul Öncesi Öğretmenliği Okul Uygulamalarında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 128-152.
- Tonga, F. E., ve Erden, F. T. (2021). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının ve Uygulama Öğretmenlerinin Öğretmenlik Uygulaması Dersine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 35(1), 20-37.
- Uçar, M. Y. (2012). Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Durum Çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2637-2660.
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

- YÖK (2020a). Öğretmen Adaylarına Müjde. 23 Aralık 2020 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/ogretmen-adayi-ogrencilere-mujde.aspx> adresinden erişildi.
- YÖK (2020b). YÖK Dersleri Platformu Öğrencilerin Erişimine Açıldı. 23 Aralık 2020 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/HaberBelgeleri/BasinDuyurusu/2020/yok-dersleri-platformu-erisime-acildi.pdf> adresinden erişildi.
- YÖK (2020c). YÖKten Uygulamalı Eğitim Gören Öğrencilere Staj Kolaylığı. 23 Aralık 2020 tarihinde <https://www.yok.gov.tr/Sayfalar/Haberler/2020/uygulamali-egitimde-degisiklik.aspx> adresinden erişildi.
- Wang. C., Pan. R., Wan. X., Tan. Y., Xu. L., Ho. C. S., ve Ho. R. C. (2020). Immediate Psychological Responses and Associated Factors during the Initial Stage of the 2019 Coronavirus Disease (COVID-19) Epidemic among the General Population in China. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(5), 1-25. <http://dx.doi.org/10.3390/ijerph17051729>